

der siger: Ejendomsretten er hellig og ukrænkelig. Det er Ord, som kun bruges om Ejendomsretten og Majestætens Person. (Afbrydelse) Ja, der staar ikke hellig, kun ukrænkelig; men naar der siges om Ejendomsretten, at den er ukrænkelig, og der siges, at ingen kan tilpligtes at afstaa sin Ejendom, uden hvor Almenvellet kræver det, at det kan kun ske ifølge Lov og mod fuldstændig Erstatning, saa mener jeg, vi der have Normer for, hvorledes man skal gaa frem, og vi kunne ikke gaa hen og lovgive forskellig i de forskellige Forhold. Man kan ikke gøre saaledes, som man gør, naar man eksproprierer til Jærnbaner, at man der har en Lov, hvorefter man giver Ejerne Erstatning, fordi der er taget Jord fra dem, og Brugerne Erstatning, fordi man vanskeliggør dem Brugen og tager et Stykke Jord ud af deres Brug, man kan ikke gøre et i et Tilfælde og et andet i et andet Tilfælde. Jeg har villet tage Ordet her for at rette den Henstilling til den højtærede Minister, om det ikke snart var paa en Tide, at vi kom her til at udarbejde en fælles Regel for, hvorledes man har at gaa frem ved Ekspropriationer, naar Lovgivningsmagten i de enkelte Tilfælde siger, at der skal foretages Ekspropriationer. Jeg tror, vi i mange Retninger ere inde paa en Usikkerhed og Vilkaarlighed, som er meget uheldig. Jeg nævnte her Forholdet mellem Ejer og Lejer, og jeg kan her henvise til Motiverne til det i Dag forelagte Lovforslag. Det viser sig her, at Byraadet ovre i Middelfart har ladet denne Dal i Hindsgavl taksere og har budt en Købesum for den, men Ejeren vilde ikke af med den. Rimeligt er det da at antage, at den Sum, der er budt for den, ikke er saaledes, at Besidderen af Hindsgavl kalder den for fuldstændig Erstatning. Rimeligt er det, at det stiller sig for ham saaledes, at han er mere tilfreds ved at have Jorden end ved at blive af med den. Skulle vi opretholde Reglen i Grundlovens § 82 — jeg vil ikke tale om, hvorvidt den er heldig eller uheldig — vilde det dog være bedst, at Borgerne fik nogenlunde ensartede Regler at rette sig efter, saaledes at de vidste, hvor langt deres Ejendomsret i Virkeligheden gik, og samtidig vilde det være godt, om vi huskede paa, at der findes en anden Slags Ejendomsret end den Ejendomsret, der er hjemlet ved Skøder og Adkomstbreve paa den faste Ejendom. Jeg sigter herved til Lejeren, Brugerne. Christian den V.s Lov fastslaar, at Leje gaar for Eje, til Fardag er

ude. Men vi have mange Eksempler paa, at Lejeren er bleven jaget ud af sit lejede og har faaet enten ingen Erstatning eller en Erstatning, der har været ensbetydende med fuldstændig Ruin for ham og hans Bedrift. Om selve dette Lovforslag skal jeg ikke udtale mig nærmere. Kun vil jeg sige, at naar der staar i Slutningen af § 1, at der skal ydes vedkommende Grundejer „fuld“ Erstatning, saa vil jeg henstille, at man siger ligesom Grundloven „fuldstændig“ Erstatning. Vi have set, at vi ved at komme bort fra Grundlovens Ord i forskellige Retninger ogsaa naa til forskellige Resultater. Lad os da nu her, hvor vi skulle udføre § 82 i en ny Lov, holde os saa nær som muligt til Teksten, og den lyder som „fuldstændig“. Og lad os saa ogsaa huske paa, at der maaske ogsaa kan være andre Interesser, der lide Skade ved en Ekspropriation som denne, end netop den Grundejer, der ejer det Stykke Jord, her er Tale om. Det ærede Medlem, der indledede Diskussionen her, pegede paa, hvad saadan et Vandværk kan have at sige for de omliggende Jordbrugere. Ja, det behøver jo slet ikke at være Grundejere, det behøver slet ikke at være Jordbrugere, det behøver blot at være Beboeren. Det er selvfølgelig, at naar der graves et Vandreservoir, eller der graves Brønde, som pumpe Vandlag op, som før have staaet i en vis Højde, og som have forsynet Brønde i Nabolaget med sin Overflod af Vand, naar denne Overflod af Vand nu bliver pumpet op og ledet en halv eller en hel Mil ind til Middelfart eller en anden Købstad ved Dampkraft, saa ville de omboende komme til at lide derunder. Her er atter et af disse Spørgsmaal, som man ikke saadan helt kan skyde fra sig. Men som sagt, de faa Ord, jeg her er fremkommen med, skulde slet ikke være rettede paa dette specielle Tilfælde, men det skulde blot være en Henstilling til den højtærede Minister, om Ministeren ikke maatte anse det for hensigtsmæssigt, at vi en Gang for alle fik nogle ensartede Regler, som vi skulde bruge hver Gang, vi gik i Lag med at ekspropriere, og disse Regler skulde gaa ud paa at omtale, hvem der skulde have Erstatning, og at Erstatningen skulde være fuldstændig Erstatning, saaledes som Grundloven siger. Det kan jeg kun forstaa saaledes, at naar en Ejer skal gaa fra sin Ejendom, saa skal han gaa fra den ikke med Taarer i Øjnene, men med et Smil paa Læben, thi ellers er Erstatningen ikke fuldstændig.